

R I K S L Ö N N S N E M N D A S kjennelse av..18. november 1964

i sak nr. 25/64:

Staten v/Lønns- og prisdepartementet
Samferdselsdepartementet og
Industridepartementet

på den ene side

Landsorganisasjonen i Norge og
Norsk Arbeidsmandsforbund

på den annen side

i samband med revisjon av overenskomsten i 1964 vedrørende arbeidsordningen ved Statens jernbaneanlegg og Statens kraftanlegg og lønnsvilkår m.v. for brakkebetjeningen ved Statens jernbaneanlegg og Statens kraftanlegg.

Nemndas sammensetning:

Sorenskriver Kai Knudsen

Arbeidsdirektør Reidar Danielsen

Direktør i Næringsøkonomisk Forskningsinstitutt Morten Tuveng

Direktør i NAF Trygve Kleppe

Nestformann i LO Parelius Mentsen

Forhandlingssjef Karl Frimann Dahl

Sekretær i Norsk Arbeidsmannsforbund Alfred Haugen

Frimann Dahl og Haugen er utpekt av partene i tvisten. Karl Frimann Dahl stemmer på arbeidsgiversiden og Parelius Mentsen på arbeidstakersiden.

Partene møtte for lønnsnemnda, gjorde rede for saken og nedla påstand i møte den 6. november 1964.

År 1964 den..18. november avsa lønnsnemnda

k j e n n e l s e:

Den hittil gjeldende overenskomst mellom Lønns- og prisdepartementet, Samferdselsdepartementet og Industridepartementet på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsmandsforbund og dets avdelinger og medlemmer på den annen side om arbeidsordningen ved Statens jernbaneanlegg og lønnsvilkår m.v. for brakkebetjening ved Statens jernbaneanlegg og Statens kraftanlegg er inngått for tidsrommet fra 1. juli 1963 til 30. juni 1964 med bestemmelse

om at den skal gjelde videre ett år om gangen såfremt den ikke sies opp av en av partene med 2 måneders varsel. Videre er bestemt at forslag til ny overenskomst skal være avgitt av den part som sier opp overenskomsten senest en måned før overenskomstens utløp.

Overenskomsten ble sagt opp av Norsk Arbeidsmandsforbund den 17. april 1964. Forslag til ny overenskomst ble oversendt 14. mai 1964.

Forhandlinger mellom partene fant sted den 1. og 2. juli samt den 14. september d.å. uten at partene kom fram til enighet.

Riksmeklingsmannen foretok mekling i møte den 15. september d.å. Partene var enige om å anse meklingen som tvungen. Da Riksmeklingsmannen ikke fant grunnlag for å fremsette forslag, meddelte han at han ville innberette saken for Kommunal- og arbeidsdepartementet.

Plassene ble sagt opp den 17. september 1964 med utløp 2. oktober 1964.

Ved Kronprinsregentens resolusjon av 25. september er bestemt at arbeidstvisten skal behandles av Rikslønnsnemnda.

Tvisten omfatter ca. 2000 mann ved kraftanleggene og ca. 500 mann ved jernbaneanleggene. Kraftanleggene drives av Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (NVE) og jernbaneanleggene av Norges Statsbaner (NSB).

Under forhandlingene mellom partene er man kommet til enighet om bl.a. overenskomstens varighet og indeksreguleringsbestemmelse, forhøyelse av satsene i B-ordningen for godtgjørelse for bevegelige helligdager m.v., forhøyelse av satsene for kompensasjons- og beordringstillegg m.v., og en utvidelse av vareklærsordningen. Hva enigheten omfatter fremgår av protokoll fra et møte som ble holdt i Lønns- og prisdepartementet den 17. september d.å., tilleggsprotokoll til protokoll av 14. september d.å.

Staten har også gått med på å innrømme det lønnstillegg på satsene under overenskomstens § 3 punkt 1 og 2 som forbundet har krevet og videre at tillegget blir gitt på dyrtidstillegget.

I skriv av 21. september d.å. til Lønns- og prisdepartementet har forbundet sumert opp de krav som opprettholdes for Rikslønnsnemnda.

Forbundet har nedlagt sådan

P Å S T A N D:

§ 3. LÖNNBESTEMMELSER

Nytt 3. avsnitt under pkt. 2:

For arbeid der det ikke kan praktiseres akkord, utlønnes arbeiderne med den gjennomsnittlige fortjeneste i akkord for alminnelig anleggsarbeid, reknet etter gjennomsnittslønningene i det foregående kvartal for det enkelte anlegg.

§ 5. UTSETTING AV AKKORDER

3. avsnitt endres til:

Oppnås ikke enighet om prisen blir arbeidet å utføre på forhøyet timelønn.

§ 6. TILLEGGSSARBEID (EKSTRAARBEID)

Nytt 11. avsnitt:

Ved elektrifiseringsanleggene hvor arbeiderne bruker dresin til og fra arbeidet, betales i den kalde årstid for hele transporttiden til og fra arbeid med forhøyet timelønn. Transporttiden fastsettes i samråd med vedkommende oppsynsmann.

§ 7. REDSKAPSHOLD OG VAREKLÆR

Pkt. 6, bilag 4, pkt. 1:

Her opprettholder forbundet kravet om at alle som er beskjeftiget med maskinboring skal ha godtgjørelse for vareklær.

Bilag 4, pkt. 2:

Ordet "mastemontører" endres til "arbeidere ved NVE.s overføringsanlegg og linjearbeidere ved NVE.s anlegg".

§ 17. BOLIGER, SPISEBUER, SMIER OG FORSAMLINGSHUS

Pkt. 7, 2. avsnitt:

I fjerde setning endres ordlyden slik at det skal anskaffes vaske-maskin og kjøleskap eller kjølerom.

Til siste avsnitt i paragrafen tilføyes:

Det innredes særskilt rom for studievirksomhet der hvor behovet for et slikt rom er til stede.

§ 19. KOMPENSASJONSTILLEGG - BEORDRINGSTILLEGG

Pkt. 4, 3. avsnitt til første punktum endres slik:

For den tid som går med til flytting, herunder en dag til pakking og en dag til utpakking, alt bereknet etter 7 1/2 time pr. dag, betales den lønn pr. dag vedkommende hadde siste oppgjørsperiode før han ble flyttet.

§ 20. FRI BEFORDRING PÅ STATSBANENE

Fri frakt etter samme bestemmelse som for tjenestemenn ved Jernbanen.

OVERENSKOMSTENS PROTOKOLLTILFØRSEL ETTER § 25 ENDRES TIL

§ 26. ANSIENNITETSBESTEMMELSER M.V.

Pkt. 1, endres til å lyde etter siste komma:
skal skaffes fortsatt beskjefligelse i staten.

Nytt avsnitt:

Ved sesongoppsigelse ses det enkelte anlegg som en avdeling under NVE.

Nytt avsnitt:

Såvel ved oppsigelse som ved inntak av arbeidere skal dette skje i samråd med tillitsmennene.

NY PROTOKOLLTILFØRSEL:

Setter NSB eller NVE helt eller delvis arbeid bort i entreprise eller regningsarbeid som hører inn under denne overenskomsts område, skal denne overenskomst gjelde for dette arbeid, (jfr. Anleggsoverenskomsten som er opprettet mellom Entreprenørenes Landsammenslutning og Arbeidsmandsforbundet, § 14, Merknad, pkt.3)

Når entreprenøren, herunder også underentreprenører og transportfirmaer, får seg overlatt slikt arbeid som nevnt i 1. avsnitt, er vedkommende entreprenør og eventuelle underentreprenører eller transportfirmaer forpliktet til å innta i arbeid eventuelle ledige eller arbeidere som blir ledige henholdsvis ved NSB og NVE. Dette skal imidlertid ikke være til hinder for at entreprenøren, underentreprenørene eller transportfirmaer ved igangsettelse av arbeidet kan overføre sine egne arbeidere som måtte være arbeidsledige ved andre av deres anleggsarbeider. Den tjenestetid som arbeiderne får ved slikt arbeid som utføres av entreprenør, under-

entreprenör eller transportfirma blir å rekne som ansiennitetsgivende henholdsvis ved NSB og NVE. Tjenestetiden blir også å rekne som pensjonsgivende med innbetaling av pensjonspremie til Pensjonstrygden for statens arbeidere.

Ved inntak og oppsigelse av arbeidere skal dette skje i henhold til bestemmelsene som ellers gjelder ved NSB og NVE.

NSB og NVE skal påse og er ansvarlige for at entreprenører og underentreprenører eller transportfirmaer etterkommer ovenstående bestemmelser.

Forbundet har anført:

Siden februar 1956 har forbundet hatt særavtale med Statens kraftanlegg om forhøyede timelønninger for arbeid som ikke blir utført på akkord. Avtalen er blitt revidert ved tariffrevisjonene. Selv om det etter hvert er gitt tillegg på satsene, har de forhøyede timelønninger stadig vært en kilde til uro på arbeidsplassene fordi satsene etter hvert er blitt svært lave i forhold til akkordfortjenesten.

Ved Statens jernbaneanlegg har en ikke hatt spesiell avtale om forhøyede timelønninger for arbeid som ikke kan utføres på akkord, bortsett fra 50 mann ved NSB's elektrifiseringsanlegg. Disse har utført en del arbeid etter særavtalens satser fordi det i enkelte tilfelle har vært vanskelig å bli enige om timelønnens størrelse.

Forbundet anser ikke særavtalen som en del av overenskomsten, og anser avtalen som bortfalt etter oppsigelsesfristens utløp. Forbundet ønsker ikke å fornye avtalen.

Hvis imidlertid lønnsnemnda skulle bestemme at særavtalen skal fornyes, ber forbundet om at den også gjøres gjeldende for arbeiderne ved NSB's elektrifiseringsanlegg. Videre ber en om at det på satsene blir gitt så store tillegg at forskjellen mellom de forhøyede timelønninger og akkordfortjenesten blir slik den var da særavtalen ble inngått i 1956.

I 1959 inngikk forbundet en midlertidig avtale med Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet for å ordne overflyttingen av arbeiderne mellom de forskjellige anlegg. Senere har imidlertid utviklingen vist at den ordning en kom fram til ikke har virket tilfredsstillende. Da avtalen ikke er fornyet fra forbundets side, anses den som trådt ut av kraft.

Forbundet har stillet krav om en ny § 26 til avløsning av den nåværende protokolltilførsel til overenskomstens § 25.

Kravene går ut på at når NSB og NVE setter arbeid ut i entreprise, skal ledige arbeidere fra NSB og NVE være fortrinnsberettiget til arbeid hos vedkommende entreprenør eller underentreprenør. Vedkommende private entreprenør skal dessuten være forpliktet til å bruke overenskomsten for jernbane- og kraftanleggene. Videre skal arbeiderne fortsatt stå tilsluttet pensjonsordningen for statens arbeidere. Forbundet har også krevet at § 26 skal inneholde bestemmelse om at NSB og NVE skal påse og være ansvarlige for at entreprenører og underentreprenører eller transportfirmaer etterkommer bestemmelsene i paragrafen.

Forbundet har anført at begrunnelsen for de krav som er stillet, er de vanskeligheter den overhåndtagende entreprenørvirksomheten ved statsanleggene skaper for anleggsarbeiderne ved NSB og NVE.

Forbundet har til støtte for sin påstand gitt en bred historisk fremstilling av omfanget av og de problemer entreprenørvirksomheten har skapt for anleggsarbeiderne.

Det er på det rene at det var entreprenørene som var årsaken til mange av de arbeidskamper som ble utspilt i 1860-årene under byggingen av de første jernbaner. Allerede i 1857 rettet Pr. Krogh i Stortinget sterk kritikk mot entreprenørvirksomheten. Kritikken gjaldt den gang de umenneskelige arbeidsforhold og dårlige lønnsbetingelser arbeiderne måtte lide under. De problemer entreprenørene skapte ble på ny behandlet i Stortinget i 1894, og den 17. juni s.å. uttalte arbeidsminister Peder Nilsen at entreprenørvirksomheten burde avskaffes ved Statens vegvesen og Statens jernbaneanlegg, men at en i noen tid måtte benytte entreprenører inntil de opprettede kontrakter var utløpet.

I strid med denne uttalelse utlyste Statens jernbaner så tidlig som i 1895 Gravhalstunnelen på Bergensbanen til anbud. Arbeidet ble overlatt entreprenør som imidlertid gikk konkurs, og Stortinget måtte bevilge nye store beløp til fullføring av arbeidet.

Etter entreprenørvirksomheten ved Gravhalsen kan en si at det ikke ble benyttet entreprenører ved Statens virksomheter, i alle fall ikke i noen større utstrekning, før en kom fram til den annen verdenskrig.

På grunn av den store arbeidsledighet som var til stede, og som dessuten ikke syntes å ville avta i tiden fremover, fremmet stortingsmann Chr. Henriksen i 1928 en interpellasjon for Stortinget. Statsråd Mjelde lovet da at de arbeidere ved jernbaneanleggene som hadde valgt anleggsarbeid som yrke skulle sikres arbeid ved statens virksomheter dersom de hadde arbeidet minst 5 år ved statens anlegg.

Dette løfte ble overholdt av NSB's Hovedstyre, og alle som hadde 5 års ansiennitet i 1928 ble senere ikke oppsagt fra sitt arbeid.

I 1946 kom Statens kraftanlegg med i samme overenskomst som jernbaneanleggene. Ansiennitetbestemmelsen fra 1928 var nå blitt foreldet, og en fikk inn i protokolltilførselen til overenskomstens § 25 med senere endringer og tilpasninger den bestemmelse som en nå har om dette spørsmål.

Staten praktiserer imidlertid ikke i dag protokolltilførselen i overensstemmelse med det som var forutsetningen ved opprettelsen. Staten har nemlig i de senere år i stor utstrekning satt arbeidene bort i entreprise og løser derved seg selv fra de forpliktelser den har påtatt seg gjennom protokolltilførselen.

Forbundet har gått til opprettelse av en landsomfattende overenskomst med Norsk Arbeidsgiverforening og Entreprenørenes Landssammenslutning. Det var mange ting som talte for en slik avtale, men forbundet har tatt forbehold om at arbeid for Staten måtte kunne utføres på de overenskomster forbundet har opprettet med de forskjellige statsetater. Grunnen til dette forbehold er at overenskomsten for de private anlegg ikke har med flere av de sosiale

bestemmelser som er inntatt i overenskomstene med Staten. Først og fremst gjelder dette hettopp ansiennitetsbestemmelsen i den ovenfor nevnte protokolltilførsel.

Forbeholdet i overenskomsten for de private anlegg har fått denne ordlyd: "Setter det offentlige bort anleggsarbeider til private entreprenørfirmaer, og det kreves at de skal utføres på vilkår fastsatt i overenskomst og regulativ for vedkommende offentlige administrasjonsgren, skal landsoverenskomsten ikke være til hinder for dette."

Forbundet har hevdet at denne bestemmelse hjemler forbundet rett til å hevde at overenskomstene med Staten skal gjøres gjeldende for de arbeider Staten setter bort i entreprise. Entreprenørenes Landssammenslutning har imidlertid anført at det må være Staten som oppdragsgiver som må kreve at overenskomsten for vedkommende statsetat skal gjøres gjeldende og ikke forbundet.

Ved de første anlegg som etter krigen ble bortsatt til entreprenører, ble overenskomsten med Staten gjort gjeldende. Forbundet har for så vidt vist til avtalen for Mår kraftanlegg, Rjukan. Det ble slått fast i forhandlinger mellom Staten, Entreprenørenes Landssammenslutning og forbundet at overenskomsten for Statens jernbane- og kraftanlegg skulle gjøres gjeldende for dette anlegg. Det har også senere vist seg at Statens anleggsarbeidere har fått medregnet som opptjent pensjonsgivende tjenestetid den tid de arbeidet ved Måranlegget.

I de senere år har imidlertid Staten, etter forbundets mening, satt seg utover de forpliktelser den har påtatt seg i overenskomstene.

Den har tatt lite hensyn til de forpliktelser den har overfor sine veltjente anleggsarbeidere.

Forbundet har bl.a. vist til gjennomføringen av planen for Statsbanenes rasjonalisering. Det var en uttrykkelig forutsetning for iverksettelsen av rasjonaliseringen at den ikke skulle medføre oppsigelser av de ansatte. Denne forutsetning har også vært fulgt når det gjelder funksjonærene og de som var ansatt ved driftsbanen. Likevel er tallet på ansatte sunket med 5.000.

En skulle tro at det i en slik moderniseringsplan også kunne vært tatt hensyn til de som er ansatt ved Statens jernbaneanlegg. De som var tilbake ved anleggere etter stadige innskrenkninger og oppsigelser var arbeidere med forholdsvis lang tjenestetid.

Imidlertid kan det slås fast at mens ikke en eneste av driftsbanens arbeidere med minst 1 års tjenestetid på det tidspunkt rasjonaliseringsplanen ble satt ut i livet er blitt oppsagt på grunn av innskrenkninger, er det derimot oppsagt anleggsarbeidere med tjenestetid opptil 20 år og mer.

I Statsbanenes rasjonaliseringsplan inngår en hel del moderniseringsarbeider, utbedringsarbeider m.v. ved allerede eksisterende anlegg. Dette er arbeidere som i ordets rette forstand kan kalles anleggsarbeid, og det burde vært naturlig at Statsbanenes Hovedstyre hadde sørget for å overflytte de gamle veltjente anleggsarbeidere til å utføre dette arbeid. I stedet for å overføre disse folkene til driftsbanene, er arbeidene satt bort i entreprise, slik at mulighetene for fortsatt beskjeftigelse for anleggsarbeidene er blitt mindre og mindre år for år.

Det siste som er skjedd i forbindelse med entreprenørarbeid ved NSB, er lukkingen av Akerselven. Dette er arbeid som burde ha egnet seg godt for utførelse i Statens egen regi. I stedet er arbeidet bortsatt i entreprise samtidig som det foregår oppsigelser av arbeidere med opptil 25 års tjeneste ved Statens jernbaneanlegg.

Videre kan nevnes at forbundet har ført gjentagne konferanser med NSB's Hovedstyre om å få overført de resterende anleggsarbeidere ved Sørlandsbanen til driftsbanen. Forbundet hadde håpet å få overført disse ca. 20 mann med en tjenestetid på opptil 50 år. Dette har imidlertid ikke lyktes. Hovedstyrets begrunnelse er at dette ville medføre en uttelling av Jernbanenes Pensjonskasse. Disse arbeidere er nemlig nå tilsluttet Pensjonstrygden for statens arbeidere. For begge pensjonsordningers vedkommende er det imidlertid Staten som må dekke underskuddet.

Forbundet har også pekt på at det i disse dager går ut oppsigelser ved Nordlandsbanen for arbeidere som har opptil 25 år og 5 måneders tjenestetid. Forbundet har hevdet at i henhold til overens-

komstens protokolltilførsel er Staten forpliktet til å overføre arbeidere fra Nordlandsbanen til anlegg sydpå. Hvilket resultat en her kommer fram til er imidlertid ennå ikke klarlagt.

Liknende forhold har oppstått på grunn av at Statens kraftanlegg har bortsatt arbeid i entreprise. En opplever stadig at Statens kraftanlegg utlyser til anbud forskjellige anlegg, samtidig som det foregår innskrenkninger av arbeidsstyrken ved Statens kraftanlegg.

Forbundet har også sterkt imøtegått Statskraftverkernes prinsipielle syn på entreprenørvirksomheten og har hevdet at mye av det arbeid som bortsettes burde kunne utføres fagmessig like godt og like billig av Staten selv.

Forbundet vil innstendig henstille til lønnsnemnda å ta tilfølge påstanden om å innta i overenskomsten den nye § 26.

Forbundet har ikke noe å utsette på nåtidens entreprenører, men er overbevist om at de arbeidere som har valgt anleggsarbeid som yrke og som er i beskjeftigelse hos entreprenørene, har mer enn nok anleggsarbeid selv om Statens jernbaneanlegg og Statens kraftanlegg ikke setter bort sine arbeider i entreprise.

Det vises for øvrig til det fremlagte skriftlige påstandsskrift.

Staten har anført at de arbeidere som omfattes av denne tvist hører til de best lønnede statsarbeidere. Den siste offisielle lønnsstatistikk fra Statistisk Sentralbyrå viser at i 3. kvartal 1963 lå den gjennomsnittlige timefortjeneste ved kraftanleggene på kr. 12,13 og ved jernbaneanleggene på kr. 10,48. Den vesentligste del av anleggsarbeidet blir utført som akkordarbeid. I tillegg til timefortjenesten har arbeiderne sosiale goder, så som lønn under sykdom og militærtjeneste, pensjonsordning for Statens arbeidere m.v.

Ved årets tariffrevisjon ble det fra Statens side tilbudt et oppgjør i det vesentlige i tråd med det som er gitt i det private næringsliv. Normgivende for Statens tilbud har vært Rikslønnsnemndas kjennelse av 11. mai 1964 og kjennelse av 23. juli s.å. i tvisten mellom NAF og Entreprenørens Landssammenslutning og LO og

Norsk Arbeidsmandsforbund.

Det foreligger etter Statens mening ikke grunnlag for å stille omhandlede arbeidstakere i noen særstilling.

Staten har ikke kunnet imøtekomme kravet om at arbeiderne skal lønnes etter den gjennomsnittlige akkordfortjeneste i de tilfelle hvor akkordarbeid ikke kan praktiseres.

Kravet innebærer at arbeidstakerne får høyere fortjeneste uten at arbeidsgiverne er sikret motytelse i form av økt innsats og større utbytte.

Dessuten ville en slik bestemmelse føre til ødeleggelse av selve akkordsystemet.

Under forhandlingene har Staten tilbudt at de någjeldende forhøyede timelønninger forhøyes med 20 + 10 øre pluss eventuelt lavtlønnstillegg hvor dette måtte være aktuelt.

Det sier seg nesten selv at Staten ikke kan imøtekomme kravene om at Staten ved bortsetting av arbeid til entreprenører skal påse og være ansvarlig for at arbeidene utføres etter overenskomsten for jernbane- og kraftanleggene og at arbeidere ved NSB og NVE skal være fortrinnsberettiget til arbeid hos vedkommende entreprenør eller underentreprenør. Det samme gjelder kravet om at arbeiderne fortsatt skal stå tilsluttet pensjonsordningen for Statens arbeidere.

Slike bestemmelser ville bl.a. føre til stigning i omkostningene.

Etter Stortingsvedtak i 1960 driver NVE sin anleggsvirksomhet ut fra rene økonomiske vurderinger.

Staten avgjør selv om et anleggsarbeid helt eller delvis skal drives i egen regi eller settes bort til entreprenører eller underentreprenører. Det tas herunder hensyn til om NVE kan konkurrere med entreprenørene i tid, kvalitet og pris.

Anleggsarbeiderne ved jernbane- og kraftanleggene har fra før minst like gode lønnsforhold som i det private, hensyn tatt til

de sosiale goder som Statens anleggsarbeidere har.

Private entreprenører som måtte innta folk fra statens anlegg måtte gjøre påslag i sine kalkyler for å dekke det usikkerhetsmoment som derved kom inn. I tillegg hertil kommer pensjonspremier og utgifter til sosiale goder.

En imøtekommelse av forbundets krav på disse punkter kunne føre til andre virkninger som kan bidra til å vanskeliggjøre forholdet mellom byggherre og entreprenør. Bl.a. ville entreprenøren kunne få uro blant sine egne folk.

Ved Statsbanene er anleggsvirksomheten i tilbakegang. Men det som er anført for Vassdragsvesenet gjelder i det vesentlige også for Statsbanene.

Staten har hevdet at formuleringen av det vedtak Stortinget fattet i 1894 angående entreprenørvirksomheten ikke utelukket bortsetting av Statens arbeider på entreprisen. Det var forutsetningen at adgangen til å bruke entreprenører i en viss utstrekning skulle stå åpen.

Når det gjelder broarbeidet over Akerselven er forholdet at omkostningene ved dette skal dekkes av Oslo kommune og Staten. For å unngå uenighet om utgiftsfordelingen har en ment at den beste løsning måtte være å sette bort arbeidet til en entreprenør. Liknende forhold kan ha gjort seg gjeldende ved andre av de anlegg forbundet har nevnt i sin prosedyre.

Det vises ellers til det fremlagte skriftlige påstandsskrift.

Staten har nedlagt sådan

p å s t a n d:

1. For arbeidere med 45 timers uke heves dyrtidstillegget inntatt i overenskomstens § 3 siste avsnitt med 20 öre pr. time fra 1. mai 1964 og med ytterligere 10 öre fra 1. april 1965. For arbeidere med 40 timers uke heves dyrtidstillegget forholdsvis -d.v.s. henholdsvis med 23 öre og 11 öre fra nevnte tidspunkt.

2. Satsene for lønn under sykdom (§24, pkt.5), lønn under militærtjeneste (§ 3, pkt. 6, jfr. bilag 2) og lønn under permisjon for å utføre offentlige verv m.v. (§ 3 pkt. 7, jfr. bilag 3) forhøyes med 20 öre pr. time fra 1. mai 1964 og med ytterligere 10 öre fra 1. april 1965.
3. Overenskomsten endres for övrig i samsvar med de endringer som er inntatt i tilleggsprotokollen til protokoll av 14. september d.å.
4. Norsk Arbeidsmandsforbunds övrigt krav imötekommes ikke.

Rikslönnsnemnda skal bemerke.

Det er enighet om at Lönnsnemndas kjennelse av 11. mai 1964 om de generelle spørsmål ved tariffrevisjonen for vårfagene mellom NAF og LO, som ved kjennelse av 23. juli ble tilpasset entreprenöroverenskomsten for de private anlegg, også skal gjöres gjeldende ved revisjonen av overenskomsten for statens jernbane- og kraftanlegg.

Under forhandlingene mellom partene ble det oppnådd enighet om en del andre endringer i den hittil gjeldende overenskomst. De er inntatt i denne kjennelses slutning.

Når partene ikke er kommet til enighet om den nye overenskomst, skyldes det i vesentlig grad forbundets krav om at når statens jernbane- og kraftanlegg setter anleggsarbeid bort i entrepriser, skal de anleggsarbeidere som blir ledig av den grunn, istedet skaffes beskjeftigelse hos vedkommende entreprenörer.

Bakgrunnen for dette krav er först og fremst at statens jernbane- og kraftanlegg etter tidligere praksis og overenskomst har hatt en viss plikt til å sørge for fortsatt arbeide for sine profesjonelle anleggsarbeidere. I mellomkrigsårene ble det fra statsmyndighetenes side gitt tilsagn om at anleggsarbeidere, som hadde vært 5 år sammenhengende ved jernbaneanlegg, skulle være sikret arbeide. Dette ble innfridd ved årlige bevilgninger som var tilstrekkelige til å holde en slik arbeidsstokk beskjeftet. Etter krigen har det vært tariffestet ved en protokolltilførsel

i overenskomsten at arbeidere som i de siste 5 år i sammenheng har arbeidet ved statens jernbane- og kraftanlegg, skal søkes skaffet fortsatt beskjeftigelse. I den hittil gjeldende overenskomst er det videre et vilkår at vedkommende arbeider må ha minst 100 pensjonsgivende tjenestemåneder etter lov om pensjonstrygd for statens arbeidere. Men også anleggsarbeidere med kortere tjenestetid enn i tariffen bestemt, har et rimelig krav på fortsatt arbeide sålenge staten har gående anleggsvirksomhet av tilstrekkelig stort omfang.

I årene etter krigen er både jernbaneanlegg og kraftanlegg i stadig større utstrekning blitt satt bort til private entreprenører. Anleggsarbeidere som har vært knyttet til statens anleggsvirksomhet gjennom årrekker, er som følge herav blitt sagt opp, uten at de er blitt inntatt hos vedkommende entreprenør.

Det er forståelig at forbundet og dets medlemmer finner denne utvikling lite tilfredsstillende, både fordi arbeidere med mere enn 5 års beskjeftigelse ifølge tariffavtalen har hatt grunn til å regne med fast arbeide, og fordi alle som har gått inn i statens anleggsdrift har rettigheter til pensjon, lønn under sykdom m.v. og mister adgangen til å opparbeide eller opprettholde disse.

Forbundet har gjort gjeldende at statens jernbane- og kraftanlegg kan skaffe sine faste arbeidere sysselsetting ved å utføre anlegg i egen regi i så stort omfang at det blir arbeidsplasser til dem, eller ved at de private entreprenører som skal utføre anleggene for det offentlige, blir pålagt å innta ledige arbeidere fra statens anleggsdrift.

Det ligger utenfor Lønnsnemndas oppgave å gi bestemmelser om hvordan offentlige og halvoffentlige anlegg skal gjennomføres. Men statens jernbane- og kraftanlegg har etter overenskomsten tariffplikt til å skaffe sine arbeidere med lang tjenestetid - så langt råd er - fortsatt beskjeftigelse, og det må gjelde også om det finnes mest formålstjenlig å sette anleggene bort i entrepriser. Det er klart at det ikke kan gis disse anleggsarbeidere fortrinnsrett til å komme inn ved alle arbeider som blir satt bort i entrepriser. Ved de fleste anlegg er det nødvendig for entreprenøren å bruke en del spesialister som han vet kan behandle maskiner,

transportmidler m.v., og han har gjerne en mer eller mindre fast stokk av fagfolk som flyttes fra det ene anlegg til det andre. Med økende mekanisering vil dette tilta. I mange tilfelle kan det også være mest hensiktsmessig å ta inn arbeidere fra det omliggende distrikt. Men oftest vil det være behov for å ta inn en del øvede anleggsfolk, og så langt det er praktisk gjennomførbart, bør de faste arbeidere fra jernbane- og kraftanleggene kunne gis fortrinnsrett under ellers like vilkår. Ved de forskjellige anlegg vil man imidlertid stå overfor ulike forhold, og i de enkelte tilfelle må spørsmålet om fortrinnsrett bero på skjønn.

I den gjeldende overenskomst for statens vegarbeidsdrift er det tilsvarende spørsmål løst på den måte at det ved anbudsinnbydelsen skal tas forbehold om at det under ellers like fagmessige vilkår i første rekke skal søkes sysselsatt ledig vegarbeidere i fylket på grunnlag av deres ansienitet ved statens vegarbeidsdrift. Disse arbeidere blir å regne som midlertidig avgitt til den private entreprenør som utfører arbeidet for statens vegvesen, og får sin arbeidstid regnet som pensjonsgivende i pensjonstrygden for statsarbeidere.

Lønnsnemnda finner at det for arbeider som settes bort i entrepri- se, bør en tilsvarende bestemmelse også kunne gjennomføres ved sta- tens jernbane- og kraftanlegg. Den finner ikke at det foreligger særlige grunner som er til hinder for ensartede regler på dette område for de forskjellige grener av statens anleggsvirksomhet. Ifølge entreprenøroverenskomsten for private anlegg kan offentlige myndigheter, når de setter arbeide bort til privat entreprenør, kreve at de skal utføres på vilkår som fastsatt i overenskomst for vedkommende offentlige administrasjonsgren. Det er neppe særlig praktisk å kreve at private entreprenører skal legge overenskom- ten for statens jernbane- og kraftanlegg til grunn i sin helhet, men på det begrensede område som gjelder beskjeftigelse og ansien- itet for profesjonelle anleggsarbeidere, må det kunne gjøres uten nevneverdige ulemper for byggherre og entreprenør.

På grunn av de mange vurderingsspørsmål en kan stilles overfor ved inntak av arbeidere ved slike anlegg, må en regne med at det kan gjøre seg gjeldende motstridende syn. Lønnsnemnda finner grunn til å peke på at slike interessemotsetninger som kan oppstå ved inntak

av arbeidskraft ved offentlige og halvoffentlige anlegg, gjennom årrekker har vært søkt løst gjennom frivillige formidlingsavtaler. Arbeidsdirektoratet eller velkommende fylkesarbeidskontor og byggherren (entreprenören) har avtalt at ledige plasser skal meldes til arbeidsformidlingen og arbeidskraften stort sett tas inn etter anvisning derfra. Det er flere forskjellige forhold som har ført til slike formidlingsavtaler, også hensynet til oppsagte arbeidere ved statsanlegg som står foran innskrenkning. Arbeidsdirektoratet har gått sterkt inn for at det blir opprettet formidlingsavtaler ved offentlige og halvoffentlige anlegg, og har utarbeidet nærmere rettningslinjer for disse. Lönnsnemnda vil finne det naturlig at statens anlegg utnytter de muligheter som formidlingsavtalene gir for å løse de arbeidskraftspørsmål som oppstår ved anlegg satt bort i entrepriser, og derigjennom får tilgodesett de hensyn som skal eller bør tas til de faste anleggsarbeiderne.

I den gjeldende overenskomst § 3 punkt 3 er inntatt følgende bestemmelse: "Under særlige forhold eller hvor arbeidet er av lengre varighet treffes nærmere avtale mellom partene om forhøyede timelønninger."

Siden 1956 har partene hatt avtaler om slike forhøyede timelønninger for en del spesielle stillinger som lagerarbeidere m.v. ved NVE.

Avtalen av 1956 ble siste gang endret i 1963.

Forbundet har sagt opp denne avtale og anser den for bortfalt.

NVE har fremholdt at det er nødvendig å ha de forhøyede timelønnssetser for de grupper som har hatt det siden 1956.

Lönnsnemnda er kommet til at det mest praktiske må være fortsatt å ha forhøyede timelønnssetser gjeldende i tariffperioden og viser til II i slutningen som forutsettes inntatt som bilag til overenskomsten.

Når det gjelder Statens jernbaneanlegg, særlig NSB's elektrifiseringsanlegg, mener lönnsnemnda at det også her ville være mest praktisk å ha faste forhøyede timelønnssetser. En mener derfor at

det bör opptas forhandlinger mellom Statsbanenes Hovedstyre og forbundet om dette.

En forutsetter at de satser som er innført for Statens kraftanlegg må kunne fastsettes for jernbaneanleggene i den utstrekning forholdene ellers er likeartet.

Oppnås ikke enighet ved forhandlingene, kan tvisten bringes inn for lønnsnemnda til endelig avgjørelse.

Når det gjelder de øvrige krav som er reist av forbundet, har lønnsnemnda ikke funnet at det foreligger slike skjevheter at det for disse punkters vedkommende er grunnlag for å endre overenskomsten ved denne tariffrevisjon.